

aanbiedingsnotitie

Overleg en datum	Comite van Toezicht d.d. 3 december 2021
Titel	Stand van zaken POP3+ algemeen
Agendapunt	4.1
Bijlage	1
Doel	Ter bespreking
Eigenaar	Regiebureau POP

In bijgevoegde notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van de voortgang van het programma POP3+ in 2021. De volgende onderwerpen komen aan bod.

1. Algemene voortgang POP3+

De doelstelling van N+3 is dit jaar ruimschoots gehaald. Desalniettemin zal er in de komende jaren nog een bedrag van € 290,3 mln. EU-middelen (POP3+) verplicht moeten worden. Voor de POP3+ middelen is de uitvoeringsperiode beperkt en is het risico op decommitting aanwezig. In de werkgroep Financiën is het voorstel besproken om een restant van de overprogrammering op de POP3 middelen uit te financieren onder het NSP. Dit voorstel wordt meegenomen in de scenario's voor de financiële programmering van het NSP.

Voor het bereiken van de N+3 doelstelling in de komende jaren is het belangrijk dat subsidieontvangers tijdig declareren. De declaraties lopen achter op schema. Geadviseerd wordt dat provincies declaratieplannen opstellen, waardoor monitoring en eventueel bijsturing mogelijk is.

Met betrekking tot de stand van zaken van LEADER is het risico op onderuitputting aanwezig, met decommitting tot gevolg. Gezien het feit dat de meeste provincies niet overprogrammeren op dit onderdeel, zal vrijval in 2024 en 2025 onherroepelijk leiden tot decommitting.

2. Analyse voortgang openstellingen

Van alle ontvangen aanvragen wordt 64% positief beschikt. Een klein deel (2%) is in behandeling en 6% is ingetrokken. 28% is niet ontvankelijk of scoort onvoldoende bij de selectie.

3. Voortgang evaluaties

In december 2021 start een tweede tussentijdse evaluatie, waarmee beoogd een beoordeling te geven van de informatie over en de vooruitgang van de verwezenlijking van de doelstellingen van het POP3. Oplevering van de opdracht is voorzien in het voorjaar 2022.

**Regiebureau
Plattelandsontwikkelings-
programma**

Ons kenmerk
RBPOP

Aan het Comité van Toezicht wordt gevraagd:

1. Kennis te nemen van de notitie stand van zaken POP3 en POP3+ en deze te bespreken.

Bijlage 1: Notitie stand van zaken POP3 en POP3+ algemeen

In deze notitie wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken van de voortgang van het programma POP3+ in 2021. Er wordt met name in gegaan op:

1. Algemene voortgang POP3+, inclusief de extra middelen uit het Economisch Herstel Fonds (EHF) en advisering door werkgroep Financiën;
2. Analyse voortgang openstellingen;
3. Voortgang evaluaties.

1. Algemene voortgang POP3+ en advisering door werkgroep Financiën

Het Comité van Toezicht (CvT) wordt periodiek op de hoogte gesteld over de financiële voortgang van het POP3+.

Het budget waarop deze rapportage is gebaseerd, is het POP3+ budget van iets minder dan 1,17 miljard euro EU-middelen. Dit bedrag is aanzienlijk hoger dan bij de eerdere rapportages, omdat ook de middelen voor de verlengde periode (inclusief de frontloading) POP3+ periode hierin zijn meegenomen evenals de middelen uit het Europees Herstelfonds. De verdeling over de verschillende fondsen is in tabel 1 weergegeven.

Totaal budget POP3+ (EU)	€ 1.168.188.879,00
Regulier (ELFPO)	€ 770.052.510,00
Modulatie (EGFL)	€ 345.700.000,00
EHF	€ 52.436.369,00

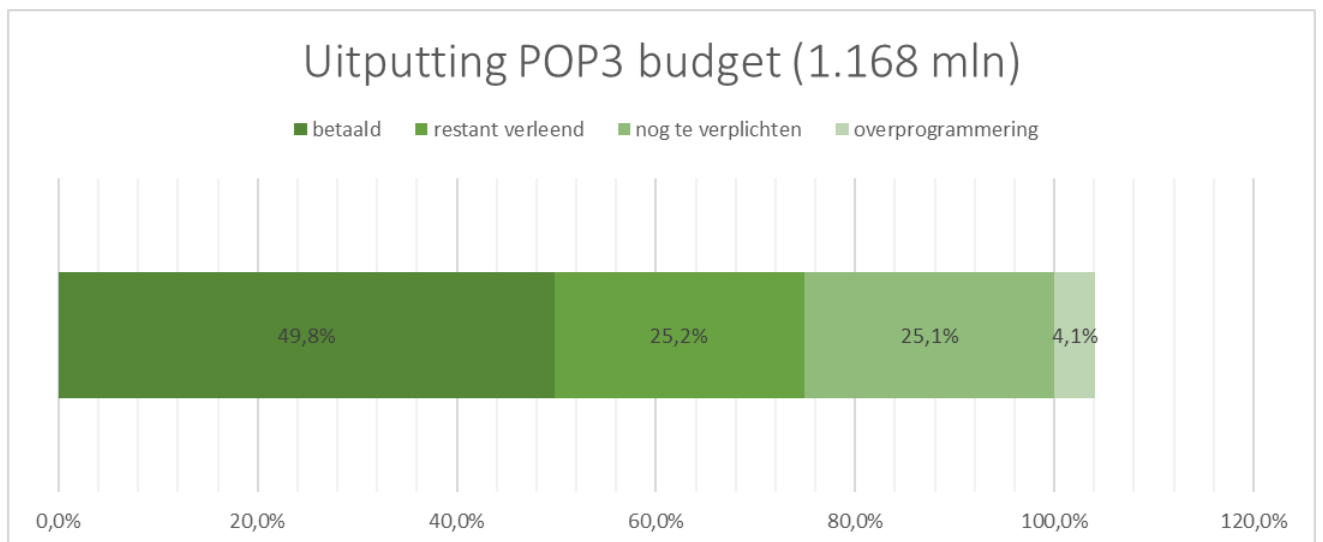
Tabel 1: verdeling van EU-middelen over de verschillende fondsen

In tabel 2 is de verdeling van de middelen over de verschillende prioriteiten van het POP3+ programma weergegeven.

prioriteit 2A: : Het verbeteren van de economische prestaties van alle landbouwbedrijven en het faciliteren van de herstructurering en modernisering van landbouwbedrijven	€ 286.755.000,00	25,2%
prioriteit 3B: Steunen van risicopreventie en -beheer op landbouwbedrijfsniveau	€ 66.370.000,00	5,8%
prioriteit 4: Herstel, instandhouding en verbetering van ecosystemen met betrekking tot landbouw en bosbouw	€ 739.749.000,00	64,9%
prioriteit 6B: : Stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden	€ 46.421.000,00	4,1%

Tabel 2: verdeling van het budget over de verschillende prioriteiten van POP3

Doordat zowel de looptijd als het budget is toegenomen, is ook de uitputting van het budget veranderd. De extra beschikbare middelen voor 2021 en 2022 moeten voor het overgrote deel met behulp van nieuwe openstellingen nog verplicht worden.

Grafiek 1: Stand van zaken uitputting POP3 per 1 oktober 2021

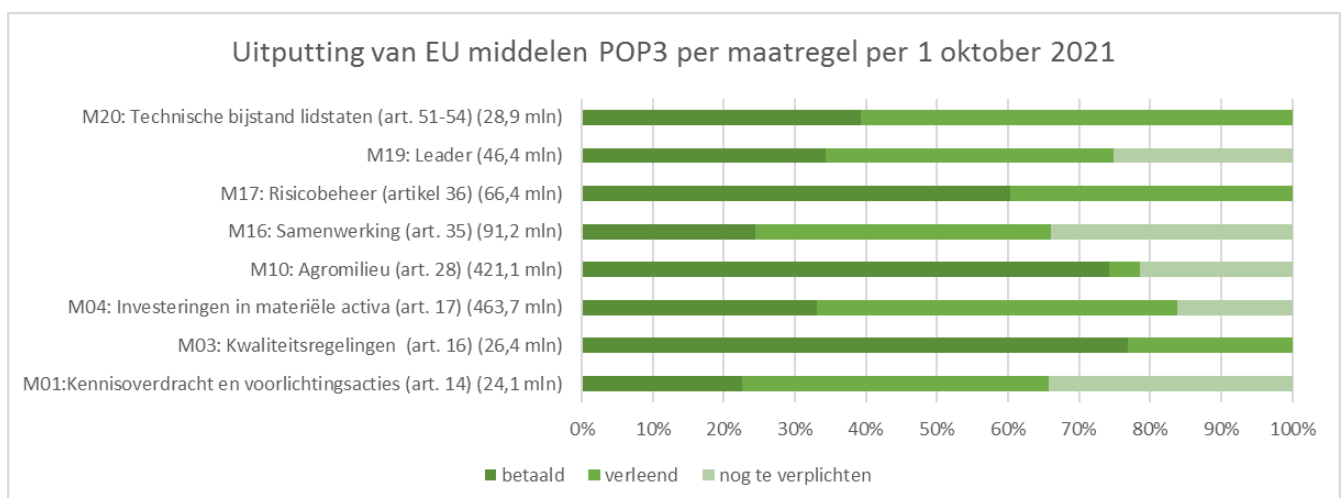
Per 1 oktober 2021 is de stand van zaken als volgt:

- De jaartranches van 2014 t/m 2018 bedragen totaal €529,2 mln. Per 1 oktober was een bedrag van ruim €581,5 mln. EU-middelen gedeclareerd. Hiermee is de N+3 doelstelling voor eind 2021 ruimschoots behaald.
- Daarnaast is er voor €923 mln. aan EU-middelen beschikbaar (voor dit bedrag zijn subsidieverplichtingen aangegaan). Dit is inclusief €47,5 mln. EU-middelen overprogrammering, welke noodzakelijk is om uitval van projecten en lagere declaraties te compenseren. Er zullen nog - voordat het NSP van kracht wordt - €292,2 mln. aan EU-middelen verplicht moeten worden. Dit betreft met name POP3+ middelen (€290,3 mln., een klein deel al verplicht) en de EHF-middelen (€52,4 mln.). De verwachting is dat het grootste deel van deze middelen door middel van openstellingen in 2022 verplicht zullen worden.
- Met betrekking tot LEADER is er nog altijd een risico dat de ELFPO-middelen niet tijdig uitgeput zijn, met decommitting tot gevolg. De transitieperiode van 2 jaar geeft extra tijd voor uitputting, maar ook extra budget, dat verplicht en betaald moet worden. Er is door een aantal provincies een behoorlijk inhaalslag gemaakt. Vooral nog zal er voor Leader niet overgeprogrammeerd worden, met uitzondering van één provincie. LEADER budget is niet uitwisselbaar met de budgetten van de

andere maatregelen, hetgeen betekent dat toekomstige vrijval niet kan worden opgevangen door overprogrammering elders in het programma.

- Vanuit LNV worden voor meerdere maatregelen meerdere openstellingen voorbereid of zijn deze reeds gepubliceerd. Van de openstellingen van de provincies ontvangt het Regiebureau elke maand één overzicht van RVO voor alle maatregelen met daarin de voortgang, met betrekking op zowel de financiën als de openstellingen en dossiers (het zogenaamde dashboard). Voor LNV is een dergelijk overzicht nog niet voorhanden (evenals voor het ANLb). Tot december 2020 betrof het slechts de maatregel kwaliteitsregeling/investeringsregeling kalversector en Brede weersverzekering. Echter, nu er door LNV ook openstellingen voor de maatregelen voor kennisverspreiding, fysieke investeringen, niet-productieve investeringen en samenwerking gedaan zijn dan wel voorbereid worden, is het voor de monitoring van de voortgang zeer wenselijk dat ook voor deze maatregelen een maandelijks dashboard opgesteld en verstuurd wordt.

In de volgende grafiek is per maatregel aangeven welk deel van het beschikbare ELFPO-budget is gedeclareerd, welk deel is verplicht en welke deel beschikbaar is voor lopende aanvragen en nog geplande openstellingen.

Grafiek 2: Uitputting ELFPO per maatregel (in %) per 1 oktober 2021

a. Programmering

Om de risico's van decommitting door onder meer vrijval van aangegane verplichtingen te verminderen, hebben provincies overgeprogrammeerd. Op dit moment is op de maatregelen Kennisoverdracht en Niet productieve investeringen sprake van overprogrammering en in mindere mate op de maatregelen productieve investeringen en samenwerking/EIP. Deze overprogrammering is gebaseerd op de beschikkingen voor het beschikbare budget voor de periode 2014-2020. In de POP3+ periode worden wederom veel NPI projecten verwacht. Dit zijn vaak grote infrastructurele projecten, waarbij aanbesteden en vergunningverlening aan de orde is. Dan kan mogelijk leiden tot een langere uitvoeringstermijn.

Gezien de korte uitvoeringstermijn voor POP3+ (eind 2024 / begin 2025) is het risico voor decommitting van deze projecten relatief groot. In de werkgroep financiën is een voorstel besproken om het restant van de overprogrammering of een gedeelte ervan dat niet onder POP3+ gedeclareerd kan worden, uit te financieren onder het NSP. Dit heeft als voordeel dat projecten die uitlopen in de tijd met EU-middelen gerealiseerd kunnen worden en dat de uitputting van het kasbudget in de eerste jaren van het NSP deels geborgd kan worden. Dit heeft een gunstig effect op de realisatie van de uitputting in de eerste jaren het van NSP en voorkomt decommitting. Het voorstel is voorgelegd aan het programma management van het NSP en wordt daar meegenomen in de diverse scenario's voor de financiële programmering van het NSP.

Op dit moment is er geen sprake van overprogrammering door LNV, waardoor vrijval op beschikte projecten niet meer of nog maar beperkt ingezet kan worden. LNV heeft aangegeven een plan voor te bereiden om het risico op decommitting zo klein mogelijk te maken.

b. Tijdig declareren

Voor het bereiken van de N+3 doelstelling is het belangrijk dat subsidieontvangers tijdig declareren en het betaalorgaan snel, maar in ieder geval binnen vastgestelde termijnen, tot uitbetaling over kan gaan. De provincies, LNV en RVO zullen zich moeten blijven inspannen om de subsidieontvangers te stimuleren tijdig kwalitatief goede declaraties in te dienen.

Nagenoeg alle provincies hebben een overzicht opgesteld met verwachte declaraties in 2021 en volgende jaren (declaratieplan). Over het algemeen lopen de daadwerkelijke declaraties achter bij de verwachtingen. Door provincies wordt

aangegeven dat dit in sommige gevallen wordt veroorzaakt door PAS/PFAS, maar ook door vertragingen bij de (verantwoording van) aanbestedingen. Daarnaast is er sprake van prijsstijgingen van energie en materialen en vertraagde leveringen waardoor projecten later declareren of afgerond worden. Met betrekking tot dit laatste hebben lidstaten, waaronder Nederland, op verzoek van de Rural Development Committee voorbeelden aangedragen. De EC gaat zich hier verder over beraden. De N+3 target 2021 is inmiddels landelijk gehaald, met name doordat er in 2020 een verschuiving van budget van niet-grondgebonden investeringen naar Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) heeft plaats gevonden. Daardoor zijn in 2021 nogmaals een jaartranche ANLb betalingen gedeclareerd. Deze trend zal zich niet voortzetten in de jaren 2022 t/m 2025, waardoor de uitputting van het landelijke budget in grotere mate door declaraties van zogenaamde niet-grondgebonden projecten gerealiseerd zal moeten worden. Het is belangrijk dat grote subsidieontvangers betrokken zijn bij het opstellen van genoemd declaratieplan, zodat er enige overeenstemming is over de planning. Het Regiebureau heeft gevraagd om de genoemde plannen actueel te houden. Het vormt voor de werkgroep Financiën de basis om de financiële voortgang 2022/2023 en verder te monitoren en eventuele voorstellen te doen voor bijsturing. Ook voor de planningen van inzet en capaciteit van de RVO zijn actuele declaratieplanningen noodzakelijk om tijdige verwerking te kunnen garanderen.

c. LEADER

Voor LEADER geldt vanuit de Commissie een verplichte inzet van middelen (5% van het toegewezen budget). Deze middelen mogen niet op andere maatregelen ingezet worden. Deze 5% grens is in 2018 iets verlaagd (4,69%) in verband met het eerder niet behaald zijn van de tussentijdse prestatietoets LEADER.

De eerdergenoemde afspraak is gemaakt toen er sprake was van een overgangperiode tussen POP3+ en het NSP van 1 jaar. Inmiddels is gebleken dat de transitieperiode 2 jaar is, waarmee ook het budget voor de overgangperiode aanzienlijk hoger is dan oorspronkelijk gedacht. Het extra budget voor LEADER voor 2021 en 2022 is circa €9 mln. euro (inclusief nationale cofinanciering). Na 2023 zullen er mogelijk geen openstellingen meer kunnen plaatsvinden omdat er dan (nieuwe) LEADER openstellingen onder het NSP gepubliceerd zullen worden, maar ook omdat projecten dan niet voldoende tijd meer hebben om verleend, uitgevoerd en gedeclareerd te worden.

Vooralsnog zal er voor LEADER niet overgeprogrammeerd worden, met uitzondering van één provincie. Overprogrammering is lastig omdat een deel van de cofinanciering bijvoorbeeld van gemeenten komt. LEADER budget is niet uitwisselbaar met de budgetten van de andere

maatregelen. Vrijval in 2024 en 2025 zal dus onherroepelijk tot onderuitputting en decommitting van POP3+ op deze specifieke maatregel leiden.

2. Analyse voortgang openstellingen

	ONTVANGEN	INGETROKKEN	TOEGEWZEN	AFGEWEZEN	IN BEHANDELING
M1 Kennisoverdracht en voorlichtingsacties (art. 14)	255	15	121	106	13
M3 Kwaliteitsregelingen	1828	31	1796	1	0
M4 Productieve investeringen	7470	446	4351	2585	88
M4 Niet productieve investeringen	420	19	269	103	29
M16 Samenwerking en EIP	742	57	328	262	95
M19 Leader	846	104	538	141	63
TOTAAL	11561	672	7403	3198	288
		6%	64%	28%	2%

Tabel 1: Overzicht opbouw dossiers over de maatregelen per 1 oktober 2021.

Zoals in bovenstaand overzicht te zien is, wordt 64% van de ontvangen aanvragen positief beschikt. Een klein deel (2%) is in behandeling en 6% is ingetrokken. 28% is niet ontvankelijk of scoort onvoldoende bij de selectie. Met name bij maatregel M4, de productieve investeringen, zijn veel afwijzingen, terwijl bij de kwaliteitsregeling voor de kalversector weer zeer weinig afwijzingen zijn. De verwachting is wel dat bij deze laatstgenoemde regeling nog enige uitval zal zijn. Een deel van de aanvragers zal immers geen gebruik maken van de beschikking, omdat deze gebruik maakt van de opkoopregeling die vorige jaar is opengesteld.

De afhandeling van de dossiers gebeurt voor het overgrote deel binnen de daarvoor geldende termijnen. Er wordt momenteel behalve aan betaaldossiers, waarvan het aantal ingediende dossiers achterblijft bij het geraamde aantal, ook gewerkt aan het afhandelen van de beschikkingen van de openstellingen POP3+. RVO en sommige provincies hebben extra mensen in dienst genomen om de verwachte toestroom van dossiers tijdig te kunnen afhandelen. Wel is er zorg dat door achterblijvende betalingen op iets langere termijn de werkdruk bij de uitvoeringsorganisaties en met name RVO de komende jaren toenemen. Met name in 2025 zal de werkdruk erg hoog zijn. Dit is het laatste uitvoeringsjaar van de huidige programmaperiode en het jaar waarin de eerste N+2 target van het nieuwe programma NSP moet worden gehaald.

3. Voortgang evaluaties

In 2019 is een eerste tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Omdat deze te kort op de feitelijke start van het programma plaatsvond, had deze slechts een kwalitatief karakter. Daarnaast heeft de Europese Commissie zich uitgesproken over de ontoereikendheid van de huidige evaluatieaanpak voor de eindevaluatie. Tevens is er geconstateerd dat de tussentijdse evaluatie vooral kwalitatief was en het programma inmiddels zover gevorderd is dat ook een meer kwantitatieve analyse op de impact van het programma mogelijk is en overwogen kan worden. Op dit moment moet er voor de transitieperiode ook gekeken worden welke aanpassingen er op het vlak van monitoring en evaluatie nodig zijn en zijn de voorbereidingen voor de ex-ante evaluatie van het NSP in gang gezet. Al met al verschillende ontwikkelingen, waarvan het goed is die in samenhang te bezien en te betrekken bij de eindevaluatie.

Met de tussentijdse evaluatie van 2021-2022 wordt beoogd een beoordeling te geven van de informatie over en de vooruitgang van de verwezenlijking van de doelstellingen van het POP3. Daarbij gaat het zowel om een analyse van de tussentijdse resultaten (de door de EU voorgeschreven indicatoren van het POP3) als om een analyse van de *impact* van de POP3 maatregelen; de zogenaamde 'verhalen achter de cijfers'. Op basis hiervan kan worden vastgesteld welke beweging zichtbaar is en of bijsturing nodig is om de vooraf gestelde doelstellingen te behalen.

Deze extra tussentijdse evaluatie wordt mede benut om inzicht te verkrijgen in de benodigde informatie voor de ex-post evaluatie van POP3 en de wijze waarop de huidige monitoring dan aanvulling behoeft. Tevens dient het als goede oefening om kennis en ervaring op te doen voor de monitoring en evaluatie van het toekomstige NSP.

Het offerteverzoek voor de tussentijdse evaluatie is verstuurd aan vijf organisaties. Gunning van de opdracht is voorzien begin december 2021. De Werkgroep Monitoring en Evaluatie fungeert als klankbordgroep gedurende de looptijd van de opdracht. Oplevering van de opdracht is voorzien in het voorjaar 2022.

#####